

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדעי המדינה

פוליטיקה ישראלית

קורס חובה ב. א. קיץ תשע"ד

מרצה: ד"ר אפרת קנולר

שנת הלימודים: תשע"ד היקף שעות: 56

שעות קבלה: בתיאום באתר הקורס, או במייל: efratknoler@walla.co.il

מס' חדר: המחלקה למדעי המדינה בנין 213 (בנין מכסיקו), קומה שנייה חדר 257

מייל: efratknoler@walla.co.il

למידה מתוקשבת

הקורס נלמד במסגרת למידה מתוקשבת. ההרצאות מועברות באתר הקורס באינטרנט. כל סטודנט יקבל שם משתמש וסיסמה כדי להיכנס לאתר הקורס. בנוסף, תערכנה שתי פגישות, אחת בתחילת הקורס, בה יינתנו הסברים על מבנה ודרישות הקורס, פגישה נוספת תיערך לקראת המבחן. באתר הקורס ניתן לשאול שאלות, להעלות נושאים לדיון וכו'. כמו כן, באתר הקורס יופיעו ההנחיות לקראת המבחן ושאלות לדוגמא.

א. מטרות הקורס:

להקנות לסטודנטים הבנה בתהליכים שהתרחשו בפוליטיקה הישראלית החל מתקופת היישוב ועד ימנו, תוך יישום מושגים תיאורטיים במדעי המדינה. להכיר את המסגרת הפוליטית שהתגבשה בתקופת היישוב, לנתח את יחסי הכוחות שפעלו ביישוב, לעמוד על הפילוגים והאיחודים באותה תקופה ולהסביר את המאפיינים שהטביעו את חותמם על המערכת הפוליטית לאחר קום המדינה. להבין את התהליכים שהתרחשו במערכת הפוליטית בשנותיה הראשונות של המדינה ודיון בשינויים במבנה המערכת הפוליטית במהלך השנים. לתאר את התפתחויות השסעים החברתיים, האידיאולוגיים והפוליטיים מאז הקמת המדינה.

ב. תוכן הקורס:

במסגרת הקורס נתמקד במערכת הפוליטית בתקופת היישוב, המשכיות ושינוי לאחר קום המדינה נעמוד על השינויים שחלו בחברה הישראלית – המעבר מחברה קולקטיביסטית לחברה אינדיבידואליסטית ועל השינויים שהתרחשו באליטות. נדון ביחסים בין הדתיים לבין החילוניים, בין היהודים לבין הערבים, בשסע העדתי, נלמד על הימין, השמאל והמרכז במדינת ישראל ונציג את השינויים שחלו במבנה ובארגון המפלגות בישראל. כמו כן, נעסוק בשסעים כחלק מהמאבק על הזהות הקולקטיבית במדינת ישראל.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

א. מבוא כללי ומסגרת מושגים: שסעים חברתיים, אידיאולוגיים ופוליטיים: דגם יחסי

רוב-מיעוט, אינטגרציה, פלורליזם שוויוני, פלורליזם לא שוויוני, היפרדות וניתוק. שסעים מצטברים/חופפים, שסעים צולבים/מצטלבים, מידת הקיטוב בשסע, היבטים של שסעים בחברה: גיאוגרפי, חוקי, מפלגתי, תרבותי.

קריאת חובה: יוחנן פרס, אליעזר בן רפאל (2006), קירבה ומריבה, תל-אביב, עם-עובד, עמ' 11-28.

קריאת רשות: בנימין נויברגר (2006), "שסעים ומפלגות בישראל" בתוך אורי כהן, אליעזר בן-רפאל ואחרים, ישראל והמודרניות, באר שבע, אוניברסיטת בן-גוריון, עמ' 210-169.

ב. השסע הדתי-חילוני

קריאת חובה: דפנה ברק-ארז (2010), "גיוס בחורי הישיבות: מפשרה למחלוקת" בתוך דבורה הכהן משה ליסק (עורכים) צומתי הכרעות ופרשיות מפתח בישראל, באר שבע, אוניברסיטת בן-גוריון, עמ' 13-39.

יעקב ידגר וישעיהו(צ'ארלס) ליבמן (2006), "מעבר לדיכוטומיה 'דתי-חילוני': המסורתניים בישראל", בתוך אורי כהן, אליעזר בן-רפאל ואחרים(עורכים), ישראל והמודרניות, תל-אביב, עם-עובד, עמ' 337-366.

קריאת רשות: יורם בילו (2006), "פולחן הקדושים בישראל – מסורתיות מול מודרניות" בתוך אורי כהן, אליעזר בן-רפאל ואחרים, (עורכים) ישראל והמודרניות, תל-אביב, עם-עובד, עמ' 367-394.

קריאת רשות: אליעזר דון-יחיא (תשס"א) "גבולות הזהות הלאומית ומגבלות הפוליטיקה של הסדרה' בתוך צבי צמרת וחנה יבלונקה (עורכים), העשור השני תשי"ח-תשכ"ח, ירושלים, יד בן-צבי, עמ' 79-100.

מרגלית כהן ומרדכי קרמניצר (2005), דת ובג"צ: דימוי ומציאות, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 60-88.

ג. השסע היהודי-ערבי

קריאת חובה: סמי סמוחה (2000) "דמוקרטיה אתנית: ישראל כאב-טיפוס" בתוך רות גביון ודפנה הקר (עורכות), השסע היהודי-ערבי בישראל: מקראה, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 29-50.

קריאת רשות: אלכסנדר יעקובסון, אמנון רובינשטיין (2003), ישראל ומשפחת העמים, ירושלים תל-אביב, שוקן, עמ' 359-413.
ברוך קימרלינג, שמואל מגדל (1999), פלשתינים, ירושלים, כתר, עמ' 145-167.

ד. מדינה יהודית ודמוקרטיה

קריאת חובה: אלכסנדר יעקובסון, אמנון רובינשטיין (2003), ישראל ומשפחת העמים, ירושלים תל-אביב, שוקן, עמ' 150-165.

קריאת רשות: אדם ד. דנאל (2003), מדינה יהודית ודמוקרטיה, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 14-22.

ה. נצים יונים ומה שביניהם

קריאת חובה: יוחנן פרס, אליעזר בן-רפאל (2006), קירבה ומריבה, תל-אביב, עם-עובד, עמ' 219-240

יפה מושקוביץ (2004), ליכוד בלי ליכוד, תל-אביב, צ'ריקובר, עמ' 189-198.

קריאת רשות: Efrat Knoler (2003), "Change (Shinui) in the Center", Israel Affairs, vol. 10, pp.73-97.

ה. מפלגות פוליטית

קריאת חובה: עופר קניג, (תשע"ג) "מצב המפלגות בישראל: דיאגנוזה" בתום גדעון רהט ואחרים (עורכים) תיקון שיטת הממשל בישראל, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 125-144.

ו. עדתיות

קריאת חובה: יוחנן פרס, אליעזר בן-רפאל (2006), קירבה ומריבה, תל-אביב, עם-עובד, עמ' 138-162.

אמיר גולדשטיין (2007) "מנחם בגין, תנועת חרות והמחאה המזרחית: בין ואדי סאליב ל'פנתרים השחורים'", ישראל, 12, עמ' 38-1.

קריאת רשות: ולדימיר (זאב) חנין (2006), "המשכיות תרבותית, התחדשות והגירה: תודעה ודפוסי הזהות של יהודים דוברי רוסית" בתוך אורי כהן, אליעזר בן-רפאל ואחרים (עורכים) ישראל והמודרניות, תל-אביב, עם-עובד, עמ' 505-520.

ז. אלימות פוליטית

קריאת חובה: אריה נדלר (1998), "הסתה ורצח פוליטי – היבטים חברתיים ופסיכולוגיים: המקרה של רצח רבין" בתוך ישעיהו ליבמן (עורך), רצח רבין ורציחות פוליטיות במזרח התיכון, תל-אביב, מרכז רבין לחקר ישראל, עמ' 48-35.

חובות הקורס:

קריאת חומר ההרצאות המופיע באתר

קריאת החומר הביבליוגרפי המופיע כקריאת חובה

הגשת מטלה באתר הקורס.

מבחן מסכם

הרכב הציון:

מטלה – 10%

מבחן מסכם 90%

